

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

De gevangenneming van Christus

Hij vraagde hun dan wederom: Wien zoekt gij? En zij zeiden: Jezus de Nazaréner. Jezus antwoordde: Ik heb u gezegd, dat Ik het ben. Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan.

Johannes 18: 7 en 8

Christus is Koning, ook in Gethsemané, al wordt Hij gebonden weggevoerd naar Kajafas. Op de herhaalde vraag aan de Heere Jezus: *Wien zoekt gij?* geven ze hetzelfde antwoord: *Jezus de Nazaréner.*

Ze gevoelen dat ze tegen God strijden en toch laten ze zich van hun voornemen niet afbrengen. Door Zijn Goddelijke kracht gingen ze terug en vielen op de grond, maar ze hebben zich spoedig hersteld. De zonde is zo hardnekkig en het kwaad is zo diep ingeworteld. Ze zijn niet levend ter hel gevaren met Korach, Dathan en Abiram, maar ze hebben toch geweigerd om zich te bekeren. Ze zijn opgestaan in blakende vijandschap tegen Jezus van Nazareth. Ze zijn geslagen, maar ze hebben geen pijn gevoeld. Zo is het niet alleen bij deze helse bende. Wij zijn van hetzelfde maaksel. Kruis en oordeel breken de mens niet zonder meer. Ze vallen niet aan Zijn voeten om van Hem genade af te smeken en ze vluchten ook niet weg uit vrees. Ze bleven die ze waren. "Als de goddeloze genade wordt bewezen, zo leert hij evenwel geen gerechtigheid." *Wien zoekt gij?* De soldaten antwoordden wederom: *Jezus de Nazaréner.* Wat een verharding van het mensenhart! Dit alles was bitter

lijden voor Christus. Hij was en bleef de verachte Nazaréner, de Man uit Nazareth. Salomo zegt in Spreuken 27:22: "Al stiet gij den dwaas in een mortier met een stamper, in het midden van het gestoten graan, zijn dwaasheid zou van hem niet afwijken".

Maar nu de andere kant. En dat is vrucht van het werk van Christus, als we zingen: "Wat blijdschap smaakt mijn ziel, wanneer ik voor U kniel". Of: "Ik zal mij buigen op Uw eis, naar Uw paleis, het hof der hoven". Want van tweeën één: we vinden in Hem ons heil en ons leven, of we stoten ons aan Hem tot ons eeuwig omkomen. Want Hij is de Steen, die de bouwlieden verworpen hadden, maar Die door God tot een Hoofd des hoeks is geworden.

Het ogenblik van Zijn gevangenneming is aangebroken.

De bende nadert, enkele soldaten treden toe en grijpen Jezus, binden Hem de handen en gaan straks in optocht bij fakkellicht terug naar Jeruzalem. Ze zijn allen al vroeg op om kwaad te doen. Maar vóór de bende zich in beweging zet, beluisteren we nog een woord van de gezegende lippen van de Heere Jezus. Jezus antwoordde: *Ik heb u gezegd, dat Ik het ben. Indien gij dan Mij*

zoekt, zo laat dezen heengaan. De Heere Jezus laat Zich grijpen en binden, terwijl Hij de macht had hen tegen de aarde te slaan en hen te verdelen. Maar Hij heeft de Zijnen liefgehad tot het einde.

Hij weet Zich gebonden door de overeenkomst met de Vader om Borg te zijn. Hij voelt de liefdebanden met Zijn volk, dat de dood heeft verdiend, maar voor wie Hij wil sterven, opdat zij zouden leven. Want Hij gaat de dood in, opdat zij de zaligheid zouden krijgen. En Hij is Zich van Zijn overwinning bewust. Daarom beveelt Hij de vrijheid voor Zijn discipelen, die ook in groot gevaar verkeren. Dit blijkt later, zodat ze tenslotte allen gevlucht zijn. Nóg een keer doet Hij een beroep op hun geweten door te zeggen: *Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan.* Weet wat gij doet, maar hier ben Ik. Wat gij met Mij doet is voor uw verantwoording, maar Ik kom voor hen op, en dan wijst de Heere op Zijn discipelen. Ze liggen Hem zeer na aan het hart. Moet Gods volk niet uitroepen: Heere mijn Sterkte, ik zal U loven! Hij verschaft hen vrijgeleide in deze bange nacht. Het mag zijn dat een

Inhoud

Meditatie: De gevangenneming van Christus	1
Bijbelstudies: Het werk van Gods goede Geest (3)	2
Lezen in de Christenreis (5) ...	3
Isaïc da Costa	5
Kerknieuws	6
Berichten	8
Predikbeurten	9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Administratie en betalingen van
abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:

Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:

Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

dienstmeisje zal zeggen tot Petrus:
Gij waart ook met Hem, maar ze
hebben hem niet gegrepen. Ook
Johannes niet, al was hij op de bin-
nenplaats van het huis van de hoge-
priester.

De andere discipelen hebben de
Paasmorgen ook gehaald zonder
door de Joodse Raad gegrepen te
zijn als volgelingen van Jezus. De
Heere heeft ze bewaard. Hij was de
hoofdzaak, het ging om Hem. Later
blijkt dat de discipelen niet minder
in gevaar zijn. Dan komen zij aan de
beurt en staan voor de Joodse Raad.
Maar dan weigeren ze ook om te
zwijgen van de enige Naam, onder
de hemel gegeven tot zaligheid.

De Heere Jezus spreekt als Macht-
hebbende, de soldaten moeten van
de discipelen afblijven. Ze zijn nog
niet genoeg geoefend om bloedge-
tuigen van Christus te zijn, dat blijft
voor later bewaard.

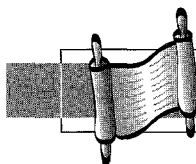
Indien gij dan Mij zoekt. Hij gebon-
den, opdat gebondenen ontbonden
zouden worden. Hij gegrepen, opdat
gevangenen vrijheid zouden krijgen.
Laat dezen henengaan.

De Heere Jezus spreekt hier als
Plaatsbekleder, Die hen bevrijdt.
Een andere weg is er niet om behou-

den te worden. Ik voor u, daar gij
anders de eeuwige dood had moeten
sterven. Ons Avondmaalsformulier
zegt het. Alle vloek is door Hem
gedragen, opdat Zijn Kerk de zegen
zou beërven. Hij is het Schild dat
alle pijlen der Goddelijke wraak
heeft opgevangen. De Heere Jezus
plaatste Zich voor de Zijnen in het
gericht en zegt: Keert u tegen Mij,
maar laat dezen vrij henengaan. Hij
is tot de zonde gemaakt, opdat wij
zouden worden rechtvaardigheid
Gods in Hem. En de gerechtigheid
Gods nam Hem en oefende wraak
over Hem. Het zwaard is ontwaakt
tegen de Herder, opdat de schapen
vrijuit gaan.

Zalig dit te beleven door de Heilige
Geest. Daarom gaan Gods kinderen
heen in vrede, want dood en oordeel
zijn door Hem weggenomen. "De
schuld uws volks hebt G' uit Uw
boek gedaan, ook ziet Gij geen van
hunne zonden aan." Daarom, laat
deze henengaan. Daardoor leert de
kerk des Heeren kennen een geslo-
ten hel en een geopende hemel. Een
verzoend God. De wet moet zwijgen
en de duivel is overwonnen.

wijlen ds. Th. van Stuijvenberg.

Bijbelstudies

Het werk van Gods goede Geest

Nehemia 9

(3)

Versterking in de woestijn

We luisteren hier in Nehemia 9 naar het gebed van de Levieten, tijdens de vasten- en bededag die het volk in Jeruzalem hield. 'En Gij hebt Uw goede Geest gegeven om hen te onderwijzen; en Uw Manna hebt Gij niet geweerd van hun mond.' Bij dat twintigste vers staan we in deze bijbelstudie in het bijzonder stil. Uit deze woorden blijkt dat de Heilige Geest ook gegeven is *ter versterking*. De Levieten zagen in hun gebed voor Gods Aangezicht terug op de weg, waarlangs de Heere het volk van Israël leidde door de woestijn. Wat had dat volk in de woestijn versterking nodig! De woestijn is immers een bar en verdroogd land, waarin geen leven is. De woestijn

betekent niet anders dan omkomen. Maar nu gaf de Heere Zijn volk in de woestijn manna, brood uit de hemel. Hij heeft het manna niet geweerd van hun mond. Wat een wonder van Gods goedheid. Het was een murmurend en tegensprekend volk. In vers 26 belijden de Levieten de schuld van dat volk: 'Maar zij zijn wederspanning geworden, en hebben tegen U gerebelleerd, en Uw Wet achter hun rug geworpen, en Uw profeten gedood, die tegen hen betuigden, om hen te doen wederkeren tot U; alzo hebben zij grote lasteren gedaan.' Het gaat in dat vers over het volk, toen het al in Kanaän gekomen was. Maar waren zij beter toen zij door de woestijn trokken? Nee toch? Wat een opstand en wat een murmureren! En zie dan de

goedheid Gods. Ondanks dat alles heeft de Heere het manna van hun mond niet geweerd.

Maar wat heeft dat nu te maken met Gods goede Geest? Het manna in de woestijn wijst toch op Christus? Ongetwijfeld. In Johannes 6 vergelijkt de Heere Jezus Zichzelf met het manna, als Hij zegt dat Hij het Brood is dat uit de hemel is nederge-daald. Maar hoe zal ik nu van dat Brood eten? Hoe krijg ik nu deel aan Christus? Wel, dat is het werk van de Heilige Geest. In de woestijn gaf Mozes aan het volk van Israël onderwijs hoe ze het manna moesten verzamelen en eten. Ook daarin was de Heilige Geest bezig het volk te onderwijzen door middel van Mozes. Zeker, het manna was een beeld van Christus. Maar de Heilige Geest onderwees het volk door middel van Mozes ten aanzien van dat manna. Zo zorgde die goede Geest ervoor dat het volk in de woestijn versterkt werd. Dan is Gods goede Geest ook een versterkende Geest.

Een woestijnvolk

Ook vandaag trekt Gods volk in geestelijk opzicht door de woestijn. Het blijft hier op aarde, als het goed is, een woestijnvolk. Wat betekent dat? Wel, in de woestijn was Israël niet thuis. Hun thuis was Kanaän. Zo is Gods volk een volk van *vreemdelingen* in de aardse woestijn. En waren ze maar meer vreemdeling! Gods kinderen kunnen zich weer zo thuis gaan voelen in deze tegenwoordige boze wereld. Ze kunnen weer zo bezig zijn hun pinnen diep in te slaan in het stof van beneden. In de woestijn immers woonde het volk in tenten. Een volk van reizigers en trekkers op weg naar een beter vaderland. Maar als de tentpin-nen weer zo diep ingeslagen zijn, wat kunnen Gods kinderen zich dan op hun plaats voelen in het aardse en het gezicht kwijt raken op het hemelse.

In de woestijn had Israël ook te maken met vijanden. Zo blijft Gods woestijnvolk hier op aarde een *strijdende kerk*. In de woestijn is het dor en droog. Daar moet het leven altijd weer van boven komen. Wat blijft Gods volk diep afhankelijk van de bediening van boven. Daarom heeft dat woestijnvolk versterking nodig, keer op keer. Als Gods kinderen op de omstandigheden zien, dan vrezen zij om te komen in de woestijn, dan

vrezen zij nog een keer dood langs de weg te zullen blijven liggen. Maar nu gaf de Heere manna in de woestijn om Zijn volk in die barre wildernis te versterken. Daarop wezen de priesters de Heere in hun gebed. Dat manna is een beeld van Christus. Treffend beeld. Want in Christus is leven voor een volk, dat ten dode is opgeschreven. In Christus is kracht voor een volk dat in de woestijn vreest om te komen. In Christus is verzadiging en lavenis voor een hongerig en dorstig woestijnvolk. En nu gaf de Heere in de woestijn door Zijn goede Geest onderricht aan het volk hoe dat manna verzameld en gebruikt moest worden. Zo krijg ik door het onderwijs van de Heilige Geest deel aan Christus, aan het ware Manna.

Hoe versterkt de Heilige Geest?

Als het gaat over de vraag hoe Gods goede Geest Zijn woestijnvolk versterkt, dan noem ik enkele dingen:

1. Het manna in de woestijn kwam van boven. Men was diep afhankelijk van hetgeen van boven kwam. Zo leert Gods goede Geest Zijn kinderen hoe diep afhankelijk ze zijn van de bediening van boven. Want zonder U kan ik niet zuchten, niet van hier naar boven vluchten.
2. Het manna in de woestijn moest op de knieën verzameld worden. Men vond het 'laag bij de grond'. Zo leert Gods Geest mij dat ik Christus dáár vinden kan. Het Brood dat uit de hemel is neerge-daald is te vinden in de laagte, in de diepte. Wie Christus gevonden heeft, is door de knieën gegaan. Die heeft zich voor God leren vernederen en verfoeien. Die is 'laag bij de grond' gekomen.

3. Het manna moest per dag verzameld worden. Men kon er geen voorraden van aanleggen, want dan kropen de wormen eruit. Het is een les die de Heilige Geest aan Gods kinderen steeds weer opnieuw moet leren: om bij de dag te leren leven. Wij zouden zo graag op onze oude voorraden willen teren. Ook op oude voorraden van bevindingen, tranen en vertroosting. Maar Gods Geest maakt mij arm en houdt mij arm. Als ik het met oude voorraden niet meer doen kan, blijft er niet anders over dan bedelarm in mijzelf bij de dag te leven, mij dagelijks afhankelijk te weten van de bediening van boven.

Zo leert de Heilige Geest mij hoe ik, als een arme zondaar in mijzelf, Christus moet vinden en uit Hem moet leven. Zo wordt het woestijnvolk versterkt door de Heilige Geest, Die de Geest van Christus is. Hoe wonderlijk versterkt die Geest als Hij een oog geeft op Christus, Die het Brood des levens is. Een oog op Hem in de droefheid over de zonde, in de aanvechtingen van satan, onder het kruis dat mijn schouders neerdrukt. Dan doet de Geest van Christus proeven dat Zijn vlees waarlijk spijs is en Zijn bloed waarlijk drank.

En zie dan in dat alles de *trouw* des Heeren. De Levieten zeiden het in hun gebed dat de Heere dat manna niet had geweerd van hun mond. Hoe ontrouw dat volk ook was! Hoe groot is dan Zijn trouw. De Heere onthoudt Christus, het ware Manna, aan Zijn ontrouwe woestijnvolk niet.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds.J.J.van Eckeveld.

Lezen in de Christenreis

(5)

De twee kinderen

Let op de namen en de omschrijving van hun karakter. *Passion* (drang, sterke begeerte) is ontevreden, omdat hij niet alles nú krijgt. Hij kan niet wachten. Hij krijgt zijn zin: iemand geeft hem een heleboel mooie dingen, maar hij heeft in korte tijd alles verkwist; er blijft

alleen wat rommel over. *Patience* (geduld, lijdzaamheid) kan echter rustig wachten tot de tijd dat het beloofde hem zal worden gegeven. De eerste figuur is het beeld van de wereldse mens, die hier in dit leven alles wil hebben en spottend lacht naar de geduldig wachtende *Patience*. *Passion* brengt er echter alles door. De tweede is het beeld

van een kind des Heeren, dat wacht tot het beste hem zal gegeven worden na dit leven. Het is de waarheid van Lukas 16:25: 'Maar Abraham zeide: kind, gedenk dat gij uw goed ontvangen hebt in dit leven, en Lazarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost en gij lijdt smarten'.

Het vuur tegen de muur

Een heel bekend tafereel. Een brandend vuur, waarop iemand steeds water giet. Het vuur brandt echter nog feller dan tevoren. Dit vuur is het werk der genade in het hart van een kind des Heeren. De duivel laat niet af om dit voortdurend te bestrijden. Maar 'achter de muur' staat Christus die 'in het verborgen' de olie des Geestes aan Zijn eigen werk meedeelt. Terecht luidt hier een van de kanteekeningen: het is moeilijk voor een ziel onder verzoeking om te zien hoe de genade in de ziel wordt onderhouden. Het is juist door deze verborgen toediening van de olie des Geestes dat Gods kinderen volharden.

Het statige paleis

We lezen nu over een groot gebouw. Helemaal boven op het gebouw zijn personen zichtbaar, gekleed in gouden kleding. Voor de deur van het paleis staat een grote menigte mensen die wel begeren binnen te gaan, maar die niet durven, omdat gewapende vijanden de toegang tot het paleis bewaken. Dat is anders met de dappere man, die zijn naam laat opschrijven, zijn helm opzet, het zwaard in zijn hand neemt en zich al strijdende een weg baant door de vijanden voor de deur. Hij wordt hartelijk begroet als hij binnenkomt, met de woorden: 'Kom in, kom in. Eeuwige glorie is uw gewin'. Hij wordt bekleed met dezelfde klederen als degenen die reeds binnen zijn. De tekst die erbij vermeld staat, maakt de betekenis duidelijk: 'Dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods' (Hand. 14:22). Velen "begeren" wel de hemel, maar de geestelijke strijd hebben zij er niet voor over. Christen moet leren dat hij hier beneden in de strijdende Kerk vertoeft.

De man in de ijzeren kooi

In een zeer donkere kamer, opgesloten in een ijzeren kooi, zit een man, helemaal in elkaar gedoken, handenwringend en zwaar zuchtend. Als Christen vraagt wie hij is, vertelt hij het volgende treurige verhaal. Ik was eenmaal een sierlijke belijder van de waarheid, zo zag ik mijzelf en anderen zagen mij ook zo. Ik dacht dat ik goed genoeg was voor de hemel. En nu zit ik hier zonder hoop. Ik heb verzuimd te waken. Ik heb gezondigd tegen het licht van Gods Woord en tegen Gods goedheid. Ik heb de Geest bedroefd en de duivel getart. Ik heb God tot toorn verwekt en Hij heeft mij verlaten, ik heb Christus opnieuw gekruisigd en Zijn Persoon veracht. Nu wacht mij niet anders dan een schrikkelijk oordeel en hitte des vuurs (Hebr. 10:27). Ik heb mijn lusten opgevolgd en ben opgegaan in de vermaken en genoegens van de wereld. Dit is mij nu als een knagende worm. God weigert mij nu berouw. O. eeuwigheid, eeuwigheid!

Uitlegger voegt Christen toe: 'Laat deze man u voor altijd ter waarschuwing zijn'. Bunyan zelf wist van aanvechtingen in zijn leven die hem aan de rand van de wanhoop brachten. Maar temidden van die aanvechtingen behield hij een tere consciëntie omtrent de zonde. Maar de man die in de ijzeren kooi ons wordt getekend, is slechts uitwendig godsdienstig geweest en is door zijn zondige lusten geheel afgefallen. Dit beeld kunnen we lezen in Hebreë 6. Wat een waarschuwing, ook voor onze jongeren!

De man die droomde over het laatste oordeel

Het laatste tafereel dat Uitlegger aan Christen laat zien, is een man die bevend over al zijn leden uit bed komt. Het blijkt dat hij gedroomd heeft dat het laatste oordeel was aangebroken. Ontroerend is de beschrijving die Bunyan hiervan geeft. Leest u het maar aandachtig. Bunyan had in zijn jeugd verschillende malen zulke dromen gehad: in zijn zondig leven werd hij vaak achtervolgd door angstdromen over het oordeel. Hij leefde toen echter overal over heen. Treffend is de be-

schrijving van de mensen: sommigen zien vol blijdschap omhoog; anderen trachten zich te verbergen onder de heuvelen, wat niet gelukt. Vlak voor de man die droomde, wordt de bodemloze put geopend. Hij wil zich ook verbergen, maar de Man op de wolk houdt steeds Zijn ogen op hem gericht. Het vreselijkste in zijn droom is, dat hij alleen wordt achtergelaten; hij is niet bereid. Dit is tevens de boodschap voor Christen: laat dit als een prikkel voor u zijn, om voort te gaan op de Weg des levens, zodat u altijd bereid bent.

De Plaats der Verlossing

Aan weerszijden van de weg die Christen nu verder gaat, is een muur. 'God stelt heil tot muren en voorschansen' (Jes. 26:1). Nog steeds draagt hij de last op zijn schouders. Het duurt niet lang, of hij ziet op een verhoging een kruis staan en aan de voet van het heuvel-tje is een grafspelonk. Plotseling raakt het pak op zijn rug los, het rolt van hem af, het tuimelt naar beneden, tot het in de open grafspelonk verdwijnt. 'En ik heb het niet meer gezien', schrijft Bunyan. Christen is nu zeer verlicht en verblijd. 'Hij heeft mij rust gegeven door Zijn smarten en leven door Zijn dood', zo zegt hij met een hart vol vreugde.

Dan komen drie blinkende gestalten naar hem toe, die hem begroeten met: 'Vrede zij u'. De eerste zegt daarna: 'Uw zonden zijn u vergeven'. De tweede trekt zijn voddenkleeft van hem af en doet hem een nieuwe mantel aan. De derde geeft hem een verzegelde rol en zet een teken op zijn voorhoofd. Die rol moet hij onderweg steeds raadplegen en aan de hemelpoort afgeven. Wat hier plaats heeft, is door Bunyan zelf zo duidelijk verwoord in *Het Huis Gods*: de Vader ontvangt de arme zondaar met 'Uw zonden zijn u vergeven', de Zoon bekleedt hem met een smetteloze gerechtigheid en de Heilige Geest geeft hem een getuigenschrift. Hoe duidelijk wordt hier de bewuste rechtvaardigmaking uitgebeeld!

Scherpenzeel,

J. de Jager.

Isaïc da Costa (1798-1860)

Strijder in de volle wapenrusting Gods

(1)

Een overblijfsel

Hoewel het volk van Israël de Christus der Schriften had verworpen, zijn er niettemin alle eeuwen door talrijke Joden die in de verstrooiing leefden tot bekering gekomen. Dezen sloten zich over het algemeen door een publieke doopbediening aan bij de Christelijke kerk. Er is dus naar het woord van de apostel ook onder de Joden altijd een overblijfsel geweest naar de verkiezing der genade. Tot degenen die door soevereine genade van deze grote weldaad het onderwerp werden, behoorde ook Isaïc da Costa. Evenals zijn geestelijke vader Willem Bilderdijk muntte hij uit als dichter en veelzijdig geleerde. De door hem nagelaten werken leggen hiervan onmiskenbaar getuigenis af. Evenals Bilderdijk muntte hij in 's lands hoofdstad geboren en heeft hij hier het grootste deel van zijn leven doorgebracht.

Het is nauwelijks voor tegenspraak vatbaar dat de profetenmantel van Bilderdijk viel op één van zijn meest geliefde leerlingen. Isaïc da Costa vestigde volgens de theoloog-historicus L. Wagenaar al vroegtijdig de aandacht op zich 'door zijne buitengewone talenten, door het opmerkelijke zijner bekeering en door de onvermoeibare activiteit van zijn getuigenis.' Hij noemt de jonge christen-jood, in een vergelijking met de Geneefse prediker César Malan, 'de Held van het Réveil'. Met de naam Réveil, een Frans woord voor ontwakking, wordt de vroeg-negentiende eeuwse geestelijke opwekking aangeduid, die zich in een groot gedeelte van ons werelddeel liet gelden. Inzonderheid na zijn overgang naar het Christendom verklaarde deze vurige en diep overtuigde Israëliet de oorlog aan 'de geest des tijds'. Hij kan dan ook terecht als een van de meest karakteristieke vertegenwoordigers van de beginperiode van het Réveil worden beschouwd.

Afkomst

Isaïc da Costa, geboren op 14

Januari 1798 te Amsterdam, was de enige zoon van de Portugees-Joodse zakenman Daniël da Costa en zijn vrouw Rebecca Ricardo. Zijn vader bekleedde een vooraanstaande positie in de Portugees-Joodse gemeente. De familie Da Costa maakte deel uit van de Sefardische of Portugese Joden, die sinds het begin van de zeventiende eeuw vanwege de geloofsvervolgingen in hun geboorteland naar Nederland waren uitgeweken en zich voornamelijk in 's lands hoofdstad hadden gevestigd.

De Sefardische Joden stonden in hoger aanzien dan de uit Duitsland en Polen afkomstige Joden, de zogenaamde Asjkenaziem. Dezen behoorden meer tot de eenvoudige volksklasse en werden door sommigen tot het 'proletariaat' gerekend. Zonder dat men het besef van de Joods-Portugese afkomst en taal verloor, trad er binnen de kring van de Sefardiem een bepaalde mate van assimilatie aan de Nederlandse samenleving op. Mede onder invloed van de Bataafse omwenteling in 1795 was er sprake van een zeker emancipatieproces onder de naar schatting 50.000 Nederlandse Joden. 'Geen Jood zal worden uitgesloten van eenige rechten of voordeelen, die aan het Bataafs burgerrecht verknocht zijn,' aldus luidde de verklaring van de constituerende Nationale Vergadering in 1796. Deze vergadering werd na de inval van de Fransen en de ondergang van onze oude Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden in het leven geroepen om orde op zaken te stellen.

De godsdienstige gelijkstelling voor de wet als uitvloeisel van het revolutionaire gelijkheidsstreven werd echter door vele Joden met gemengde gevoelens aanvaard. Men vreesde de loslating van de karakteristieke Joodse tradities en het verlies van het eigen nationaal karakter. Bovendien waren de Joden over het algemeen allesbehalve Frans- en zeer Oranjegezind, al trad er later vanwege de tegemoetkomende houding van koning Lodewijk Napoleon enige kentering op. De oom van Isaïc da

Costa, dr. Immanuel Capadose, 'het standaardtype van de toenmalige Sefardische Jood' genoemd, had bij de dreigende komst van de Fransen in 1795 zelfs overwogen met stadhouder Willem V naar Engeland te vluchten. Dat de jonge Isaïc zijn afkeer van de godsdienstige Verlichting uit zijn ouderlijk huis heeft meegekregen, zoals sommige levensbeschrijvers beweren, is historisch onhoudbaar. Het was mede aan genoemde emancipatie toe te schrijven dat de jonge Isaïc in 1811 als student aan de Latijnse school en vervolgens aan het Amsterdams athe-neum kon worden ingeschreven. Dat hij een begaafd leerling was, bleek wel uit het feit dat hij op zijn dertiende jaar eindexamen deed met een oratie in het Latijn!

Eerste ontmoeting met Bilderdijk

Aangezien zijn vader hem voor de advocatuur had bestemd en hij dus rechten zou gaan studeren, kreeg hij eerst nog les in het Hebreeuws van Mozes Lemans. Voor deze markante vertegenwoordiger van het verlichte Jodendom gold de stelregel: 'Wees een Jood in Uw woning en mensch bij Uw uitgaan.' Lemans maakte deel uit van 'Het Letteroefenend Genootschap tot Nut en Beschaving', waartoe ook Bilderdijk behoorde. Op een bijeenkomst van deze literaire kring liet Lemans het eerste Nederlandse gedicht, getiteld *Lof der Dichtkunst*, van zijn leerling Isaïc aan Bilderdijk lezen. Deze voelde zich bij een persoonlijke kennismaking tot de begaafde Joodse jongeman aangetrokken. In de zomer van 1813 had de historische ontmoeting plaats tussen de vijftienjarige Isaïc en de geleerde dichter. Eerstgenoemde schreef later: 'Het besef eener voor mijn leven beslissende betrekking tot Bilderdijk was van dat eerste oogenblik bij mij aanwezig, ja misschien reeds vóór dat oogenblik bij mij aanwezig geweest.'

'Deze eerste kennismaking leidde tot nauwer contact,' aldus Da Costa in een woord van rekenschap ter gelegenheid van de uitgave van Bilderdijks briefwisseling. 'Ik maakte van den mij verleende toegang vrijmoedig, tot onbescheidenheid toe vrijmoedig, gebruik. Altijd even hartelijk welkom geheten, zonder temidden der veelvuldigste, naauwelijks toen door mij vermoede werkzaamheden, immer te bemerken, dat mijn

bezoek te lang kon zijn, ging ik op kinderlijke wijze met den bij velen zoo vervaarlijk geachten Bilderdijk om.'

Op aanraden van Leidse hoogleraar H.W. Tydeman, die met Bilderdijk bevriend was, besloot Isaäcs vader zijn zoon na volbrachte studie aan het Atheneum nog een jaar bij Bilderdijk in de leer te doen. Deze zou hem dan privaattlessen geven in het Romeinse recht en de Nederlandse taal en letterkunde, om op deze wijze de nog jeugdige Isaäc voor te bereiden op de universiteit. Op deze lessen leidde de miskende christendichter en geleerde zijn leergerige Joodse discipel binnen in zijn veelomvattende ideeënwereld. De lessen dijen vaak uit tot vertrouwelijke gesprekken. De jonge dichter getuigde later: 'Daar werd een band gelegd voor heel het leven en meer dan dit.'

Het vertrek van Da Costa in de herfst van 1816 naar de universiteit van Leiden, waar hij zich voor de rechtenstudie liet inschrijven, bracht slechts tijdelijk scheiding tussen leermeester en leerling. In mei van het volgend jaar verhuisde ook Bilderdijk, die inmiddels zestig jaar was geworden, naar de Sleutelstad om hier, alweer op advies van professor Tydeman, privaattcolleges in de vaderlandse geschiedenis te gaan geven. Het was trouwens niet de eerste keer dat de dichter zich in deze stad vestigde. Hij had hier aan de universiteit rechten gestudeerd en er na zijn elfjarige ballingschap geruime tijd gewoond. Hij kende door zijn omgang met enkele Leidse hoogleraren de universitaire wereld, die hier een tamelijk verlicht-godsdienstig karakter droeg. Bilderdijk was in weerwil van zijn veelomvattende kennis enkele malen voor een hooglerarszetel gepasseerd. Dit was vanzelfsprekend in niet geringe mate toe te schrijven aan zijn behoudende en eenzijdig 'Dordts-gereformeerd' geachte opvattingen.

Uiteindelijk geschiedde het privatisimum in breder verband, want de colleges door Bilderdijk in zijn woning op het Rapenburg gegeven, werden ook door enkele andere studenten gevolgd. Het aantal studenten van het na de grote vakantie begonnen colleges bedroeg aanvankelijk slechts een zestal. Behalve Isaäc da Costa behoorden hiertoe ook diens neef en 'broeder in afkomst en later

in geloof', de Amsterdamse Portugeze Israëliet Abraham Capadose, en de beide zonen van de beroemde staatsman Gijsbert Karel van Hogendorp, namelijk Willem en Dirk van Hogendorp, van welke beide studenten Da Costa verder een voortreffelijk getuigenis geeft. Later volgde ook de als staatsman en historicus schrijver zo bekend geworden Groen

van Prinsterer de colleges. Op deze wijze had Bilderdijk, die in behoeftige omstandigheden verkeerde, weer een bron van inkomsten en tevens - een voor hem veel doorslaggevender factor - een aandachtig gehoor.

(wordt vervolgd)

Barneveld,

W. van der Zwaag.

Kerknieuws

Beroepen:

te Beekbergen en te Goudswaard: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam; te Borssele: ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder; te Doetinchem en te Sint Annaland: ds. M. Karens te Werkendam; te Hilversum en te Westzaan: ds. C. Sonneveld te Veenendaal; te Katwijk aan Zee: ds. G. Mouw te Uddel; te Leiderdorp: ds. J.J. van Ekeveld te Zeist; te Meeuwen: ds. C. Neele te Aagtekerke; te Melissant: ds. M. Mondria te Waardenburg; te Moerkapelle: ds. G.J.N. Moens te Goes; te Nunspeet: ds. A. Schot te Krimpen aan den IJssel; te Rotterdam-Zuid en Leerdam: ds. B. van der Heiden te Alblasserdam; te Stolwijk: ds. A.H. Verhoef te St. Catharines (Canada);

Bedankt:

voor Aalst: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam; voor Brakel: ds. G. Mouw te Uddel; voor Genemuiden en voor Urk: ds. C. Hogchem te Barneveld; voor Kruiningen en voor Ouddorp: ds. J. Karels te Middelhamnis; voor Vlissingen: ds. W. Harinck te Woerden; voor Zwolle: ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder; voor Zwijndrecht: ds. C. Sonneveld te Veenendaal.

AANGEPASTE KERKDIENTST TE VEEN

D.V. zaterdag 22 maart zal in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Veen, Mussentiend 10 een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst hoopt voor te gaan ds. P. Melis. De dienst begint om 15.00 uur. Hij wenst te spreken over "Mefiboseth", naar aanleiding van 2 Samuël 9. Iedereen is van harte welkom.

40 JAAR GEREFORMEERDE GEMEENTE PUTTERSCHOEK

Op 25 februari 1963 is de Christelijke Gereformeerde Gemeente te Puttershoek overgegaan naar het verband van de Gereformeerde Gemeenten. Dit feit is herdacht in een herdenkingsdienst op vrijdag 28 februari 2003. De consulent van de gemeente, ds. B. van der Heiden uit Alblasserdam, heeft het Woord bediend uit Deuteronomium 8 vers 2 en 3: "En gij zult gedenken aan al den weg, dien u den HEERE, uw God, deze veertig jaren in de woestijn geleid heeft; opdat Hij u verootmoedige, om u te verzoeken, om te weten, wat in uw hart was, of gij Zijn geboden zoudt houden, of niet. En Hij verootmoedige u, en liet u hongeren, en spijsde u met het Man, dat gij niet kendet, noch uw vaderen gekend hadden; opdat Hij u bekend maakte, dat de mens niet alleen van het brood leeft, maar dat de mens leeft van alles; wat uit des HEEREN mond uitgaat". Naar aanleiding van deze teksten bepaalde ds. Van der Heiden de gemeente bij "Een hemelse oproep om te gedenken". De volgende 3 gedachten werden behandeld: 1. De Leidsman van dat volk; 2. De leiding van dat volk; 3. De zorg voor dat volk. De gemeente is in 1907 gestart als afdeling van de Christelijk Gereformeerde Kerk te 's-Gravendeel. Vanwege het vrijgeven van de Nieuwe Vertaling in de Christelijke Gereformeerde Kerk is de gemeente overgegaan naar de Gereformeerde Gemeenten. Bij de overgang naar de Gereformeerde Gemeenten telde de gemeente 70 leden en doopleden. Nu, na 40 jaar, is de gemeente gegroeid naar 263 leden en doopleden.

M. van der Elst, scriba.

AMBTSDRAGERSCONFERENTIE CLASSIS GOUDA

Op D.V. vrijdag 21 maart a.s. hoopt ds. J.J. van Ekeveld voor de ambtsdragers van de classis Gouda een toelichting te geven op het boekje "Louter Genade". Deze bijeenkomst wordt gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Zoetermeer. Aanvang 19.30 uur.

VERSLAG VAN DE AFSCHIEDS-DIENST DS. G.J. VAN AALST TE RIDDERKERK

"Ik niets, maar God", dat was de kern van het afscheidswoord dat ds. G.J. van Aalst op woensdagavond 8 januari 2003 de gemeente van Ridderkerk voorhield, die hij precies tien jaar en vier maanden heeft mogen dienen. Op 15 januari is hij aan zijn nieuwe gemeente Klaaswaal verbonden. Als afscheidstekst koos hij 1 Kor. 3:7: "Zo is dan noch hij, die plant iets, noch hij, die nat maakt, maar God Die de wasdom geeft." Het thema van zijn preek was 'Gods akker'. Hij bepaalde de gemeente bij drie gedachten: de arbeid op die akker, de arbeiders op die akker en de vrucht op die akker.

1. De arbeid op die akker

In de tijd waarin Paulus dit woord schreef gingen godsdienstigheid en goddeloosheid zo wonderlijk samen. Een tijd waarin de mens centraal stond, zo heel individualistisch en polariserend.

Dat baart hem zorgen. Daaraan gaat de gemeente ten gronde. Ze zijn vleeselijk bezig. Zo op de mens gericht. Het getuigt zo weinig van de werking van Gods Geest. Zelfs ook diegenen gaan in grauwigheid hun weg, bij wie het beginsel der wedergeboorte aanwezig is. De vastigheid van het werk van Christus wordt zo gemist. De één houdt het bij Paulus, de ander bij Apollos. Het is een tijd van 'elk wat wils godsdienst'. Een tijd van 'ik gerichte godsdienstigheid'.

Daarom is de apostel bezorgd en stelt hij in de verzen 3, 4 en 5 een vraag. Daarbij komt hij dan in vers 6 tot een terugblik als het gaat over het ambtelijk leven. Hij verbindt daaraan ook een les, voor alle tijden en eeuwen. Bij deze les wil hij de gemeente bepalen.

Hij gebruikt beeldspraak uit de akkerbouw, de tuinbouw. Iemand is aan het planten op de akker. Paulus kent zich zo. Gods knechten zijn 'boerenarbeiders', knechtjes die loon krijgen'. Akkerbouwers die veel op de knieën liggen. Die bukken, in de grond graven. Paulus is één die voortdurend bukt om plantjes te planten. Apollos doet iets ander werk, maar op dezelfde akker. Ook hij is daar aangesteld, in dienst van dezelfde Landman, op dezelfde akker, met gelijksoortig werk en met hetzelfde doel: dat het zal groeien, dat er een oogst zal komen.

De Heere heeft in Zijn wijsheid bepaald dat planten en besproeien onmisbaar zijn voor de oogst. Al weet die planter heel goed dat hij niet één minuut de zon kan laten schijnen en al weet die besproeier heel goed dat één hagelbui alles kan verwoesten, toch wordt er geplant en natgemaakt. Want Paulus en Apollos, bezig zijnde op die akker Gods, hebben maar één begeerte: de eer van de Landman. Eén begeerte: de oogst. De verheerlijking van God in Christus. Planten en natmaken zijn beiden onmisbaar.

2. De arbeiders op die akker

Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij

die natmaakt. Paulus noemt niet eens meer namen. Namen vallen weg, doen er niet toe. Daarom is er geen verwachting van planters en natmakers. Ze zijn niets van zichzelf en uit zichzelf. Acht predikanten heeft de gemeente van Ridderkerk gehad. De negende gaat nu weg. Namen mag u vergeten, als maar één Naam niet vergeten wordt. Want er is maar één Naam onder de hemel gegeven tot zaligheid. Dat is de drijfveer voor elke planter en natmaker, als het goed is. Om van zichzelf af te wijzen en heen te wijzen naar die gezegende hemelse Landman. In alle gebrek is dit ook onze drijfveer geweest, zo stelt de scheidende predikant.

Aan de bediening van Paulus en Apollos is een einde gekomen. Dit is ontmoedigend als alles van die planter en natmaker zou afhangen. Maar Paulus had geleerd: zalig, zalig niets te wezen in ons eigen oog voor God. Dat was zijn begeerte, in de rechtvaardigmaking afgesneden en in de heiligmaking afgebroken. Zo kunnen ook wij niet zeggen dat wij het goed gedaan hebben, maar wel willen en mogen we van harte zeggen dat God nameloos goed voor ons geweest is. Ons tekstwoord getuigt in de tegenwoordige tijd dat de planter en de natmaker niets zijn. Vergeet daarom de naam van de planter/de natmaker. Die gaat van Ridderkerk naar Klaaswaal. Een ander plekje op diezelfde akker. Maar het gaat om de groei, om de oogst. Het gaat om de verheerlijking van God, de hemelse Landman. Het gaat om de bediening en de vrucht van Zijn Zoon. Het gaat om de werking van Zijn Geest. Het gaat om de zaligheid van de zielen, om de voortgang van het welbehagen. Het gaat om het heil van Sion. Daarom moet er geplant en natgemaakt worden.

3. De vrucht op die akker

Paulus vervolgt...: 'maar God'.

Dat is nu vrije genade. Twee woorden. Dat is zo bemoedigend. Die wonderlijke hoop en verwachting. Want planten en natmaken wordt niet gedaan, omdat er toch niets van terecht zal komen? Nee, ondanks schuld en tekort, ondanks de onmogelijkheden van de zijde van de planter en natmaker, toch... 'maar God'.

Hij zendt een planter om ze op te roepen: bekeert u, bekeert u. Een mens die niets van zichzelf kan. Maar God, Die rijk is in barmhartigheid. Onze kinderen hoeven maar twee woorden te onthouden: 'maar God'. Paulus en Apollos hebben natgemaakt. Verleden tijd. Maar van de Heere zegt Paulus: 'God die de wasdom geeft. Tegenwoordige tijd. Altijd en voortdurend tegenwoordige tijd. Hij is altijd bezig om wasdom te geven. Daarom kunnen wij uit-een gaan. Zo mogen wij u achterlaten. Omdat het niet mijn akker is, maar Zijn akker.

Omdat het niet mijn werk is te laten groeien, maar Zijn werk alleen. "Geliefde gemeente, mag ik het daarom met volle vrijmoedigheid u voorhouden: het is God die ook nu nog de wasdom geeft. Het is alleen uit Hem, door Hem en tot Hem. Hem

zij de heerlijkheid tot in der eeuwigheid." Daar komt geen mens aan te pas. In de stilte van de eeuwigheid was er toch geen mens in Gods verkiezende liefde, naar Zijn eeuwige Raad? Mensenhanden hebben toch niet geholpen, ook planters en natmakers niet, in de kribbe van Bethlehem en op de kruisheuvel van Golgotha? Door Hem. Maar ook tót Hem. Want de Gods Geest, die Geest van Christus, doet niets anders dan aanwerken op Gods eer en de verheerlijking Gods.

Als het goed is zijn zowel de planter als de natmaker, hoewel met onderscheiden gaven bedeed: één. Eén hart, één ziel, één geloof, één hoop, één fundament (het vleesgeworden Woord), één bron (de soevereine genade), één doel (de verheerlijking Gods).

Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die natmaakt. Ze hebben het met Gods kinderen geleerd: uit u geen vrucht meer in der eeuwigheid. Maar ook iets geleerd: uw vrucht wordt uit Mij gevonden. De scheidende predikant zegt dat het zo ook zijn begeren is om voor God en mensen 'niets te zijn'. Leem in de hand van de grote Pottenbakker, opdat Hij alleen verheerlijkt worde en dat Christus een gestalte in het hart hebbe.

De Gods des welbehagens Die geeft de wasdom, Die zorgt voor de vrucht. En uit de Zoon des welbehagens vloeit alle levendmakende, zaligmakende en oefenende vrucht en de Geest doet niets anders dan dat uitwerken, totdat de laatste zal zijn toegebracht. Zo mogen wij u teruggeven in de handen van de Eigenaar van de akker. Dat de Heere zo over de erve der vaderen, ook in Ridderkerk, wil waken. Hij hoeft maar één Woord te spreken: Ga, en hij gaat. Maar ook: kom, en hij komt.

Vervolgens spreekt hij enkele welmenende woorden tot zijn geliefde gemeente: "We zijn u heel veel verschuldigd. Twee dingen die mij vooral bonden: de kansel en onze jeugd. De Heere heeft onze gang naar Ridderkerk niet ongezegend gelaten, dat mogen we toch weten." Vervolgens tot de kerkenraad, de oud-kerkenraadsleden, verenigingen en koren, organisten, (hulp-)kostersechtpaar, commissies en vrijwilligers, de kerkbladredacteur, personeel en bestuur van de beide eigen scholen ("Zullen we zuinig zijn op de eenheid kerk-school en gezin?"), vertegenwoordigers van het zorgcentrum 'De Riederborgh' en 'Nebo' en het verpleeghuis 'Salem', de plaatselijke overheid, de plaatselijke kerken, de ambtsbroeders en predikanten vanuit classis en Part. Synode, de docenten van de Theologische school, de consulent, de afgevaardigden van Klaaswaal, familie, burens, kinderen en echtgenote.

Daarna wordt ds. Van Aalst toegesproken door consulent ds. D. de Wit namens de classis Ridderkerk en de Part. Synodfe Zuid West, loco-burgemeester A.C. van Anel namens Burgemeester en Wethouders, ds. K. ten Klooster namens de Ridderkerkse kerken en tenslotte ouderling

B. Kok namens kerkenraad en gemeente. Deze laat dominee en echtgenote staande toezingen Ps. 121:3 en 4. Hierna legt ds. Van Aalst voor de laatste maal als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente.
F.J. Wiersma, scriba

VERSLAG van de vergadering van de classis Ridderkerk der Gereformeerde Gemeenten gehouden op zaterdag 11 januari 2003

Ds. D. de Wit opent namens de roepende kerk van Goudswaard de vergadering met het laten zingen van Psalm 33 vers 5, het lezen van Lucas 3 : 7-18, en gebed. Vervolgens heet hij een ieder hartelijk welkom. Met enkele passende woorden memoreert hij de volgende feiten. De gemeente Klaaswaal mocht op 19 september 2002 een vernieuwd kerkgebouw in gebruik nemen. Ds. G.J. van Aalst nam op 17 oktober 2002 het beroep naar deze gemeente aan en nam op 8 januari 2003 afscheid van de gemeente Ridderkerk.

Op 5 januari 2003 werd in Ridderkerk afscheid genomen van diaken A. Bosman na bijna 17 jaar diakenschap. Op D.V. 12 maart 2003 zal ouderling P.G. Heykamp, na ruim 41 jaar in het ambt te hebben gediend, waarvan 27 jaar als ouderling te Ridderkerk, zijn ambt neerleggen. Vele malen werd hij afgevaardigd naar onze particuliere synode zuid-west en ook herhaalde malen naar de generale synode.

Op 30 november 2002 werd afscheid genomen van student L. Terlouw als geestelijk verzorger van het verpleeghuis Salem. In de ontstane vacature is helaas nog niet voorzien. Op 1 oktober 2002 werd in Nieuw-Beijerland stilgestaan bij het 12½-jarig ambtsjubileum van ouderling A.J. van Rije en diaken A. van der Spek. Tevens werd informatie verstrekt over het verloop van de ziekte van ouderling A. Moree, ouderling J.P. Izelaar en diaken L. Dam in deze gemeente. Met de eerste twee mag het goed gaan, laatstgenoemde is ernstig ziek. Vervolgens spreekt ds. D. de Wit een meditatief woord naar aanleiding van het gelezen Schriftgedeelte.

De gemeenten zijn vertegenwoordigd door 4 predikanten en 16 ouderlingen. Het moderamen bestaat uit ds. C. van Krimpen preses, ds. B. van der Heiden en ds. D. de Wit assessoren, ouderling A.J. van Rijs quaestor en ouderling A.L.M. van Hoepen scriba. De notulen van de vergadering van 7 september 2002 worden behoudens een kleine correctie vastgesteld.

De classis contracta heeft op 8 november 2002 vergaderd om het vertrek van ds. G.J. van Aalst naar de gemeente Klaaswaal te formaliseren. Hiervan wordt verslag gedaan. Afscheid, bevestiging en intrede hebben inmiddels plaats gevonden op respectievelijk 8 en 15 januari 2002. Ds. J. Baaijens, de schoonvader van ds. G.J. van Aalst was de bevestiger. Met het voorstel tot herverdeling van de consulentenschappen wordt ingestemd.

Op verzoek van het Deputaatschap

Vertegenwoordiging en Voorlichting Gereformeerde Gemeenten wordt besloten dit voorjaar een ambtsdragersconferentie te beleggen naar aanleiding van het verschijnen van het boekje "Louter Genade". Dit boekje gaat in op verbond, belofte en prediking en is op last van de generale synode opgesteld en verspreid. Het is de bedoeling dat één van de deputaten of één van de docenten van de Theologische School hierover een inleiding zal houden. Ook het Deputaatschap Kerkrecht van de Gereformeerde Gemeenten heeft verzocht opnieuw een ambtsdragersconferentie te beleggen rondom het boekje "In orde" dat ingaat op de eigen aard van het gereformeerde kerkrecht. Besloten wordt hiervoor D.V. in 2004 een ambtsdragersconferentie te beleggen.

Het bestuur van de SGZZH heeft de classis een rapportage doen toekomen over de belangrijkste activiteiten van de Raad van Toezicht over het jaar 2002. Ouderling W. de Hollander geeft als lid van de Raad van Toezicht hierop een toelichting.

De gemeente Zwijndrecht verzoekt in een schrijven de hulp van de classis bij het geven van catechetisch onderwijs. Met name vervanging bij langdurige ziekte is een probleem. Gesteld wordt dat in het ambtelijk werk de catechese prioriteit moet hebben. Catechese dient ambtelijke bediening te zijn waarbij behoudens studenten van de Theologische School anderen bij voorkeur niet worden ingeschakeld.

De preses, die tevens consulent is van de gemeente Zwijndrecht, biedt aan in voorkomende gevallen hem te bellen. Andere kerkenraden kennen zover bekend dit probleem niet. De afgevaardigden zullen dit punt meenemen naar hun kerkenraden.

Tot afgevaardigden naar de komende vergadering van de particuliere synode zuid-west op D.V. 15 mei te Ridderkerk, worden naast de 4 predikanten uit de classis de ouderlingen J. Kempeneers, S. van

Steensel, N.J. Teerds en F.J. Wiersma aangewezen. Als secundi worden in volgorde aangewezen de ouderlingen A. van Bochove, J. de Weerd, A.L.M. van Hoepen en J. Seip. Aan de vooravond van deze synode zal een bidstond gehouden worden te Alblasserdam waarin ds. G.J. van Aalst zal voorgaan.

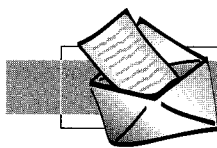
Bij de rondvraag wordt gesteld dat het boekje "Louter Genade" voor iedereen bestemd is. Het is een goede gedachte om met name belijdeniscatechisanten dit boekje ter hand te stellen.

Vervolgens wordt gewezen op het feit dat wij officieel Gereformeerde Gemeenten heten. De toevoeging "in Nederland" dient weggelaten te worden. Naar aanleiding van een daartoe gestelde vraag wordt op grond van praktische overwegingen opnieuw besloten ook in de toekomst de classisvergaderingen op zaterdagmorgen te houden.

Na de mededeling van de quaestor dat er ditmaal geen financiële bijdrage vanuit de gemeenten nodig is, wordt Hendrik Ido Ambacht aangewezen als roepende kerk voor de eerstvolgende vergadering. Hiervoor worden de volgende data gereserveerd namelijk 2 augustus 2003 indien een kandidaat het beroep naar één van onze classisgemeenten aanneemt, en 6 september 2003.

De preses bedankt de roepende kerk voor de voorbereidingen van deze vergadering, de gemeente Ridderkerk voor de gastvrijheid en de koster en zijn helper(s) voor de verzorging. Hij wenst een ieder te mogen dienen in Zijn kracht en het alleen van Hem te verwachten. Met deze woorden besluit de preses de vergadering. Hierna eindigt ouderling S. van Steensel namens de roepende kerk de vergadering met gebed die vooraf laat zingen Psalm 84 : 3.

De scriba en de classis Ridderkerk
A.L.M. van Hoepen

Berichten

KOOR- SAMENZANGAVOND TE MELISKERKE

Op D.V. zaterdag 22 maart is er in de kerk van de Gereformeerde Gemeente van Meliskerke een Koor- en Samen- zangavond. **Aanvang 19.30 uur.**

Medewerking verlenen: Gemengd 'Deo Juvante' uit Kruiningen. Jongerenkoor 'Het Kleinood' uit Aagtekerke, Jeugdkoor 'Klein maar Dapper' uit Aagtekerke en Jeugdkoor 'De Nachtegaaltjes' uit Meliskerke. De opening zal worden verricht door iemand van de kerkenraad. U wordt van harte uitgenodigd deze avond te komen beluisteren en mee te zingen.

De netto-opbrengst is bestemd voor Eleos. De organisatie van deze avond gaat uit van

de Ring Zeeland van Zangverenigen van de Gereformeerde Gemeenten. Iedereen is hartelijk welkom.

DATHEEN SAMENZANGAVOND TE VEENENDAAL

Op D.V. zaterdag 22 maart a.s. organiseert stichting "Musica Sacra" een Datheen samen- zangavond in de Adventskerk van de Gereformeerde Gemeente, Vijftien Morgen 51 te Veenendaal. Het programma voor deze avond zal hoofdzakelijk bestaan uit het gemeenschappelijk zingen van de eeuwenoude psalmen naar de berijming van Petrus Datheen. Tijdens deze samen- komst zal er worden gecollecteerd voor het Deputaatschap voor Israël.

Meditatie/appelwoord wordt verzorgd door ds. C.J. Meeuse te Apeldoorn.

De organist voor deze avond is Pieter Heykoop uit Yerseke.

De toegang is vrij. Jong en oud hartelijk welkom. Aanvang: 19.30 uur.

DISTRICT FLAKKEE

Op D.V. vrijdag 21 maart 2003 zal een -16 districtsavond van het district Flakkee worden gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente van Dirksland, Mozartsingel 2. De avond begint om kwart voor acht. Het thema is: "De eredienst". Een ouderling, diaken, koster en een organist uit het district Flakkee zullen iets van hun taak in de eredienst vertellen.

HELPENDE HANDEN: BIJEENKOMST VOOR MENSEN MET EEN LICHAAMELIJK HANDICAP

D.V. zaterdag 29 maart 2003 is er een ontmoetingsdag voor mensen met een lichamelijke handicap in één van de zalen van het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Wageningen, Van Uvenweg 13.

Vanaf 10.00 uur ontvangst met koffie. Aanvang 10.30 uur en sluiting om 15.30 uur.

Ds. F. Mulder houdt de meditatie en mevrouw W.S. van Wetten zal een inleiding houden: Er is ruim gelegenheid om hierover met elkaar door te praten.

Opgave voor deze dag bij het Landelijk Bureau te Woerden, tel. 0348-489970.

UITNODIGING DISTRICTSAVOND VAN DISTRICT WEST JBGG

Op D.V. zaterdag, 22 maart, zal er een districtsavond gehouden worden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Leiderdorp (Hoofdstraat 73). Drs. Elbert Dijkgraaf zal een inleiding houden. Onderwerp: 'Vrijheid of godsdienst, een tegenstelling?' De avond begint om 19.45 uur.

VERENIGING VAN ORGANISTEN DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN AFDELING ZUID-WEST

Speelmiddag VOGG-bundel psalmbewerkingen 2002

Op D.V. zaterdag 29 maart 2003 organiseert de afdeling Zuid-West een speelmiddag in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Meliskerke. Aanvang 14.00 uur.

Het doel van deze middag is om de bundel *Psalmbewerkingen 2002* van de VOGG door te spelen. We zoeken nog enkele organisten die een psalmbewerking of een deel ervan uit deze bundel willen voorspelen. Het is niet de bedoeling dat dit orgelspel becommentarieerd wordt; we willen elkaar deze middag tot een hand en voet zijn. Wat de een mogelijk niet meteen aanspreekt, kan door een ander aanstekelijk vertolkt worden. Het rendement van de bundel kan daardoor verbeteren.

Wanneer u iets wilt spelen kunt u contact opnemen met de secretaris; tel.: 0113-341577 of e-mail: apnijisse@hetnet.nl.

De firma Lindenberg zal aanwezig zijn met een verkooptafel met boeken, cd's en bladmuziek (ook in klavar). Wanneer u iets speciaals wilt aanschaffen, is een telefoontje naar Lindenberg voldoende om ervoor te zorgen dat het wordt meegenomen naar Meliskerke.

Wij hopen veel leden en belangstellenden te ontmoeten!

Tonnie Nijssse, secretaris

ZENDINGS-ZANGAVOND

Op D.V. zaterdag 22 maart 2003 in het Kerkgebouw Gereformeerde Gemeente Rotterdam-Zuid. Aanvang 19.30 uur.

Meditatie door ds. J.J. Driessen.

Medewerking: Mannenkoor "Groot Rotterdam".

DEPUTAATSCHAP VOOR DE EVANGELISATIE

Het deputaatschap evangelisatie heeft het voornemen ook dit jaar een vernieuwde Paasfolder uit te geven in de serie "Heilsfeiten". De prijs bedraagt € 0,06 per stuk.

Vanaf nu kunt u reeds uw bestelling plaatsen bij de deponhouder.

Dhr. A.E. Schouten, St. Francisbaai 38, 2904 AD Capelle a/d IJssel.

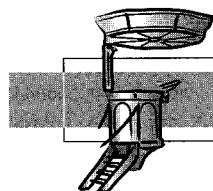
Tel./fax: 010-4505995.

E-mail: a.e.schouten-evang.gg@rdnet.nl.

Bestellingen dienen uiterlijk 21 maart 2003 binnen te zijn en kunnen uitsluitend schriftelijk worden gedaan. Een eigen opdruk op de achterzijde is mogelijk vanaf € 70,00 voor 1000 exemplaren, per 1000 exemplaren meer telkens € 17,50 extra.

Tegelijk kunnen wij u melden dat een nieuwe brochure, getiteld "Vakantie" is samengesteld. Bijzonder geschikt om uit te delen in vakantieplaatsen en op campings. Uiterlijke besteldatum eveneens 21 maart 2003. Ook de brochure "Wat moet ik zeggen?" uit de serie Toerusting is weer verkrijgbaar. De prijzen voor beide brochures zijn vastgesteld op € 0,50 per stuk.

Wij hopen dat met deze lectuur ons ontkerstenend volk met Gods Woord in aanraking wordt gebracht. Moge de Heere dit alles zegenen.

Predikbeurten

ZONDAG 16 MAART 2003

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Neele en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 15.00 uur ds. Van Dieren; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 19.00 uur ds. Tuinier; Benthuizen 19.00 uur ds. Clements; Berkenwoude 9.45 uur ds. Bac; Borsselle 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. Bakker; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Den Helder 10.00 en 16.00 uur dhr. G. Pater; Deventer 15.00 uur ds. Schreuder; Doetinchem 11.15 uur leesdienst en 15.30 uur stud. De Heer (Meestersstraat 2); Dordrecht 10.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Vreugdenhil; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Boogaard; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 19.15 uur ds. Van der Net;

Groningen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Hardinxveld-Giessendam 9.30 ds. Baaijens en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 19.00 uur stud. G. Beens; Hoogvliet 10.00 en 16.30 uur ds. Mijnders; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Kampen 19.00 uur ds. Meeuse; Kamperland 18.30 uur ds. J. Beens; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Leerdam 15.00 uur ds. M. Karens; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. Clements; Lelystad 19.00 uur dhr. G. Pater; Meliskerke 14.30 uur ds. Van Gelder; Middelburg-Centrum 18.30 uur ds. De Wit; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Moerkapelle 9.30 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Paul; Naaldwijk 9.30 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Driessen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 14.00 uur ds. Schipper; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Kattenberg; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Nunspeet 19.00 uur ds. Visscher; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Gunst; Oostvoorne 10.00 en 15.30 uur stud. G. Beens; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van

Krimpen; Oudemirdum 14.30 uur ds. Vreugdenhil; Poederoyen 14.30 uur ds. J. de Pater; Poortugaal 9.30 en 15.30 uur ds. Sonneveld; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 uur ds. Van Aalst; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 18.30 uur (H.D.) ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 16.00 uur ds. Van Aalst; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. Schot; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-Zuid 18.00 uur ds. Sonneveld; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 uur ds. W.J. Karels; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Philipsland 15.00 uur ds. Brugge; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 15.00 uur ds. L. Blok; Sprang Capelle 14.30 uur ds. Melis; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur ds. W.J. Karels; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. De Wit; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 11.15 en 18.30 uur ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Westkapelle 9.30 en 14.00 uur ds. J. Beens en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Woerden 10.00 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 18.00 uur stud. Terlouw; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckveld; Zwijndrecht 15.00 uur ds. P. Mulder; Zwolle 19.00 uur ds. Kleppe.

DINSDAG 18 MAART 2003

Brakel 19.30 uur ds. Mondria; Delft 19.30 uur ds. Tanis; Dirksland 19.30 uur ds. Moens; Moerkapelle 19.30 uur ds. Schipper; Poederoyen 19.30 uur ds. Mouw; Rotterdam-Zuid 19.45 uur ds. Meeuse.

WOENSDAG 19 MAART 2003 (BIDDAG)

Breda 15.00 en 19.30 uur ds. P. Mulder; Eindhoven 15.00 en 19.30 uur ds. M. Karens; Enkhuizen 15.00 en 19.30 uur ds. Sonneveld; Enschede 15.00 en 19.30 uur ds. Tuinier; Gorinchem 15.00 uur ds. Melis en 19.30 uur dhr. G. Pater; Goudswaard 9.30 en 15.00 en 19.30 uur ds. De Wit; Hilversum 14.30 en 19.45 uur ds. Visscher; Hoofddorp 10.00 uur ds. Boogaard en 16.00 uur ds. Bac; Katwijk aan Zee 15.00 en 19.30 uur ds. Mondria; Lelystad 14.30 en 19.30 uur ds. Vreugdenhil; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Van Dijk; Meeuwen 9.30 en 14.30 en 19.30 uur ds. W.J. Karels; Naaldwijk 14.30 en 19.30 uur ds. Van

Dieren; Nieuwer ter Aa 14.30 en 19.30 uur ds. Van der Net; Poortugaal 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Puttershoek 14.30 en 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Rotterdam-Centrum 10.00 en 15.00 en 19.45 uur ds. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 14.30 en 19.30 uur ds. Schot; Vlaardingen 15.00 en 19.30 uur ds. Brugge; Wierden 15.00 en 19.30 uur ds. F. Mulder.

WOENSDAG 19 MAART 2003

Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 19.30 uur stud. Bakker; Leerdam 14.00 uur ds. Van Aalst (huw. bev.); Melissant 19.30 uur ds. Driessen; Nunspeet 19.30 uur stud. De Heer; Poortugaal 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Poortvliet 19.30 uur ds. Moens; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Kleppe; Westzaan 19.30 uur ds. Mouw; Zwijndrecht 19.30 uur ds. Gunst.

DONDERDAG 20 MAART 2003

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. Silfhout (bijbellezing); Dinteloord 10.00 en 19.00 uur ds. Brugge (biddag); Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Schreuder; Houten 19.30 uur ds. Van der Net (bijbellezing); Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. P. Blok (afsheidsdienst); Krabbendijke 19.30 uur (H.D.) ds. Melis; Leerdam 19.30 uur ds. Van Gelder; Ridderkerk 19.30 uur ds. Neele (voor Israël); Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. Van Krimpen (huw. bev.); Stolwijk 19.30 uur ds. J. de Pater; Zwijndrecht 14.30 uur ds. De Wit (huw. bev.).

VRIJDAG 21 MAART 2003

De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. Van Boven.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Diensten zondag 16 maart om 10.00 uur evangelist J. Krijgsman en 17.00 uur leesdienst.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Dienst zondag 16 maart om 10.30 uur evangelist G. Baan. Bijbelcursussen elke dinsdag vanaf 18.30 uur. Dage Amsterdam? Kom dan ook eens naar Simon de Looier. Hartelijk welkom op dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskerd 1. Diensten zondag 16 maart om 9.30 en 16.00 uur evangelist L. Versteeg.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart. U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Voor de overweldigende belangstelling en het medeleven, ondervonden tijdens de ziekte en na het overlijden van mijn innig geliefde vrouw, onze lieve zorgzame moeder, oma en overoma

SARA WESTSTRATE - VAN DER WEKKEN

betuigen wij u onze hartelijke dank.

De genegenheid die hieruit spreekt heeft ons zeer goed gedaan.

M. Weststrate
Kinderen, klein- en
achterkleinkinderen

Krabbendijke, maart 2003

CANADA BEZOEKERS.

Wij hebben twee bij. woningen te huur in het bij. teh. van de Ger. Gem. te Norwich, Ont.
Inl. tel 001-519-424-9949

T.h. vak. huisjes op de Veluwe, omg. Apeldoorn. Gevraagd echtpaar voor allerlei werkzaamheden in en rond het huis. Gevraagd een boekhouder voor belasting aangifte. Tel. 0180-517801.

ARCHIPEL INFORMATICA

is verhuisd
van Veenendaal naar
Constantijn Huygenslaan 52
3705 ST Zeist
Telefoon 030 - 69 95 993

Vraag informatie aan over
MELITE 4.2, het kerkelijke
ledenadministratieprogramma
voor de
Gereformeerde Gemeenten.

Bij ruim honderd
gemeenten in gebruik.

Psalmzangreis naar Erfurt
D.V. 28 april t/m 2 mei

5-daagse bootreis
door Zuid-Nederland
D.V. 5 t/m 9 mei

Alles uitstekend verzorgd!!!

Reizen / Hotels / Pensies / Vakantiewoningen

Kreijkes Vakantie Idee

0548 - 514188 / www.kreijkes.nl

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR
ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begrafenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

ZOEKT U EEN PREEK VOOR DE LIJDENSTIJD?

In de prekenbundels van "Een Zaaier ging uit..." zijn de volgende preken verschenen:

- Ds. D. Rietdijk: "Bij Jezus' begrafenis - bundel 19
- Ds. R. Kattenberg: "Het lijden van de Zoon des mensen - bundel 17
- Ds. A. Elshout: "Jezus in de zaal van Kajafas" - bundel 17
- Ds. C.G. Vreugdenhil: "Jezus en Bar-Abbas" - bundel 22
- Ds. G. Zwerus: "Jezus' sterven" - bundel 21

Besteladres: Uitg. De Zaaier
Schutterijstraat 233, 4381 GP Vlissingen.
Tel. 0118-415553.

Harkes Begravenissen

Berkenbroek 7
2811 NZ Reeuwijk
tel. 0182 - 30 04 23

Dag en nacht bereikbaar

*Wij verzorgen
alleen begravenissen*

Uitgesneden teksten div. modellen
G. v.d. Dikkenberg, Munnikenweg 11,
3905 MD Veenendaal, tel. 0318-540252

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

KOSTER

Begrafenisonderneming

Voor uitvaartzorg in:

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Barneveld
- ◆ Amersfoort
- ◆ Veenendaal
- ◆ Renswoude
- ◆ Kootwijkertorck
- ◆ Woudenberg

Geen crematies

Prinsenlaan 30
3925 BM Scherpenzeel
Tel. 033 277 0555

Geluid zoals het hoort!

Professionele geluidsinstallaties
Professionele cd producties
Ringleiding/Inbelsystemen

internet: www.vangelderelektronica.nl
email: vge@vangelderelektronica.nl
tel: 0592 415 509

RST

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
500 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzeaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Van Horssen bv

BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotobook met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens
Zandee & de Kuijper

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Ameland/Terschelling, of Bakkeveen (in de Friese Wouden bij Drachten) t.h. keurige stacar's, alle comf. Extra aanb: van di 22/4 t/m za 26/4 (5d) voor €100,- Verder nog ruimte v.a. Pasen t/m 11/7 en na 15/8 t/m 14/10. Huur niet duur! Voor- na seizoen extra goedkoop! fam. v.d. Sluis, 0512-516096.

Voor een paar dagen of langer, gezelligheid en sfeer, **pension 'De Peel'**, gelegen in de mooie **Betuwe**, waar het gewoon goed is, Fam. Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren, tel. 0488-481687

WESOTRONIC
GELUIDSINSTALLATIES
KERKTELEFONIE
RINGLEIDING

**Voor ieder oor
een zuiver geluid!**

Tevens uw leverancier voor:

- ✓ BRANDMELDINGSINSTALLATIES
- ✓ ONTRUIMINGSINSTALLATIES
- ✓ BEVEILIGINGSSYSTEMEN
- ✓ TELEFONIE
- ✓ KLUIZEN

Bijdorplein 9-11
2992 LB BARENDRECHT
Telefoon 0180 - 621000
Fax 0180 - 615000

Galvaniweg 10b
8071 SC NUNSPEET
Telefoon 0341 - 271000
Fax 0341 - 271010

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam en omstreken.
Opbaar mogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 460 95 09
Fax 010 - 435 79 12

Boekbinderij Snoek Uitgeverij

Lijdenspredikaties

A. Hellenbroek

De Kruis Triomf Reprint van

48 lijdensstoffen, oude letter € 79,40

D. Bruinings

De Leeuw uit den stam van Juda

16 lijdenspreken, opnieuw gezet
in duidelijke letter € 19,50

C. v.d. Oever

Het dierbaar Borglijden

40 lijdenspreken € 41,95

Vraag onze gratis fondslst aan.

Wij kunnen ook uw kerkblad verzorgen.

Boekbinderij en Uitgeverij F.N. Snoek-Ermelo

Dr. Scheurerlaan 28 3853 KB Ermelo

Tel. 0341 - 55 66 08, fax 0341 - 49 33 60

TEXEL. Ruim gelegen 6-8 pers. bungalows, 3 sl.k., wasm. en 4-6 pers. stacaravans, 2 sl.k., douche. Bel voor de folder: 0222-318391.

Bungalowpark 'De Verrassing',
Bijenkorfweg 6, Oosterend.

**PSYCHOLOGENPRAKTIJK
BROUWER B.V.**

psychologische hulp voor
volwassenen en kinderen

persoonlijke benadering en
resultaatgerichte aanpak

Vestigingen:

RIDDERKERK

Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD

Rozenstraat 1a

METEREN (Geldermalsen)

Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:

(0180) 42 69 55

Voor info bel:

0416-692787

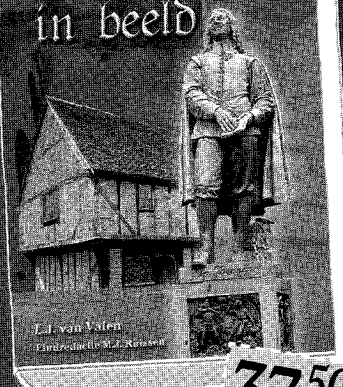
of

0184-630180

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echt)paren**

L.J. van Valen • Eindred. M.J. Ruissen

Bunyan in beeld

37,50

Unieke uitgave voor
een bijz. prijs.
240 pag. full color,
zeer luxe vormgeving.

www.ramshoorn.nl

Bijzonder mooi (belijdenis) geschenk!

Prachtig full color fotoboek van John Bunyan. Behalve een uitgebreide, nauwkeurig samengestelde levensbeschrijving, geplaatst in de contouren van die tijd, geeft dit boek een bijzondere kijk op Bunyan en zijn werken. Bunyan schreef in de gevangenis zijn 'Christenreis', waarin hij veel beelden uit Elstow, Bedford en omgeving verwerkte. Veel van wat Bunyan bij het schrijven van het wereldberoemde boek 'De Christenreis' kunnen we nu nog bekijken. Dit boek neemt ons mee naar Bunyans geboorteland, met zijn vele Bunyanmonumenten. Een schat aan toeristische informatie, routebeschrijvingen, kaarten en foto's maken dit boek ook uitermate geschikt als gids tijdens een Bunyanreis. 'Bunyan in beeld' is een mooi kijk- en leesboek dat thuishoort in elk gezin dat zich verwant weet met Bunyan en zijn werken.

Zeer luxe uitvoering, krassvast laminaat, geb., 240 pag.,
ISBN 90-76466-15-7. **Nu slechts 37,50!**

**Uitgeverij
'de Ramshoorn'**

BEL&BESTEL: 0113-230 340

(tot 22:00 uur 's avonds).

Fax. 0113-218 691.

Bestel ook andere werken van J. Bunyan voor een lage prijs!

Bestel nu:

Ja, ik bestel:

.... ex. Bunyan in beeld, L.J. van Valen
à 37,50

.... ex. De Christenreis à 15,86

.... ex. De Christinnereis à 15,86

.... ex. Het leven en sterven van meneer
Kwaad (navert. door M.J. Ruissen)
à 15,86.

Levering per omgaande:

O rechtstreeks of

O via boekhandel:

..... te

Naam:

Adres:

Peode:

Woonplaats:

**Bon franco sturen naar
Uitgeverij De Ramshoorn,
antw.nr. 860, 4460 WB GOES.**